

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház) a hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az „ELLENZÉK” előfizetési díja:

Egész évre 16 frt v. 32 korona. Negyedévre 4 frt v. 8 korona.
Félévre 8 frt v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyenlő részre 5 kr., vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Telefon sz.: 9.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Telefon sz.: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok kereskedők és iparosok árkedezményben részesülnek.

Reklam sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 forint.

Nyilttérű cikkek: garmond sora után 20 krajczár fizetendő.

ERZSÉBET.

Erzsébet meghalt.

A gyásznap nagy pillanatában megszűnik minden politika. A pártkezeket választásai leomolnak, hogy annak a bánatnak szentelhessek egész valóunkat, melyet mindnyáján és egyenlő mértékben érezzük.

Az egységes magyar nemzet egy szent ravatal felé fordul könyező szemekkel. Elátkozott kéz, becsutott gyilkosokkal szegte a szemfedőt a sötét ravatalra. A gondviselés jóságában csatlódunk, mikor az a bánatos Asszony lehunyta szemét.

Árvaságra jutott nemzetünknek lesz-e több védője ott, hol nem ismernek? A sors-csapástól üldözött koronás főnek lesz-e több vigasztalója nehézség közt?

Harmincz napig tartó gyászt rendelt ma el a Ház saját tagjai számára. Oh, nem volt arra szükség. Enélkül is megosztottuk bánatát, a míg élt emlékeztetünkben soha el nem mosódik az a csapás, mit halálával nekünk okozott.

Megrendült szívünk úgy adja át Őt a halhatatlanságnak, mint történelmünk legnemesebb alakját. A mihelyt megismert, mindjárt megszerettük s a mióta élünk szabadon fejlődve, munkában megedzve, hittel a jövőben, bízva a törvényben.

Élete költészet, halála tragikum. A mit tudunk róla, az mind csupa jószág.

Fajunk büszkélkedett, hogy vonzalmát birtuk.

Tiszttalan keze egy vad orgyilkosnak most megfosztott Tőle.

Az országos bánat sötét mélységeiből egy szörnyű indulatot látunk előre törni. Sorvadjon el a kéz, mely rá gyilkot mert emelni! És vesszen ki a földről a beszédkor az a csoportja, mely a balsors jogait ragadja magához, hogy gyászt és pusztulást okozzon!

Irtó háborút e gázok ellen és szövetséget a jó polgárok között, hogy ne legyen e duvadnak maradásuk se földön, se föld alatt. A ki nem áll azon az erkölcsi jogalapon, melyen az emberiség évezredek óta szervezkedik, azt nem kell megvárni sem az emberi társaságban, sem az erdők vadonában. Ne legyen hajléka, hol fejét lehajthassa; ne legyen műhely, hol munkáját végezze. Még sirja se legyen a jó polgárok temetőjében!

Az anarkizmussal és mindazon erkölcsi elfajulással, mely Istent, Hazát, Nemzetet tagad, egyszer már véglegesen le kell számolni. Ezt a szörnyű visszaélést a szabadsággal tovább eladni nem szabad. A kinek drága az erkölcsi értékek és a becsülettel szerzett vagyon, segítséget nyújt a hatóságoknak a közös ellenség üldözésében.

A jók, az istenfélők, a hazaszeretők, a becsületesek hadjárata lesz ez a gonoszok, az elvetemültek, a kóborló orgyilkosok ellen. Szerencsére nagy többségben vagyunk. Könnyű lesz kirtani ezt a pestist az emberiség lelkeiről.

Ilyen azaz indulat, mely közös bánatunk mélységeiből e gyásznap pillanatában fölkad.

És a másik érzés? ... Ki tudna arról számot adni?

Sulyos napok, boldog napok tolnak emléktünkbe. Mikor senkink sem volt, ki pártunkat fogná s mikor mindnyájan volt, mihelyt kezét nyújtott felénk. A nemzet koronát adott a királynak; Ő pedig királyt adott a nemzetnek.

Puha keze sirdombokat egyengetett simára. Lelkének tüze kiszáritotta mártírjainak földjéről a párolgó vértócsákat. Nemes árnya végigsuhant hazánkban és fátolt szólt a félreértés emlékeire.

Mi lesz, ha már Ő nincs?

Ősz fejedelmünkben van-e mégerő ez a csapást is elviselni? „Most már vége van mindennek!” Ez a sötét szó lebbent el ajakán, mikor meghallotta a gyászos hirt. Ki tudná megmondani, hogy minő háttér van egy ilyen jászónak? Mértéket ki tud adni arról az érzelméről, mikor egy uralkodásban edzett lélekkel ilyen kétségbeesett sóhaj tör elő?

„Most már vége van mindennek!”

Mennyi csalódás, mennyi szenvedés, mennyi gond és mennyi reménytelenség kapott szárnya a sötét szavakkal! Vihartépett cserfának hullógató lombja beszél ilyen nyelven.

Bartha Miklós.

*

Életrajz.

Erzsébet Amália Eugénia, Ausztria császárnéja és magyar királyné, szül. Posenhofenben, Bajorországban 1837 decz. 24. Miksa bajor herceg és Ludovika hercegné második leánya volt.

Gyermekekorát szülei körében töltötte, távol az udvar zajától, a szabad természet ölében, mely iránt minden pompa és ragyogás közt megőrizte ragaszkodását. Még nem volt 16 éves, midőn Ferencz József császár 1853. aug. 18. Ischlben eljegyezte. Máltán ünnepelték a hatalmas és lovagias uralkodót, kit arájához a szív ösztöne vonzalma fűzött.

A menyegző 1854. ápr. 24. ment végbe Bécsben. Az ifjú császárné első megjelenésével meghódította népet. Nemes, karcsú termetű, megnyerő lény, mindenekelőtt szívjósága miatt, kezdetől fogva báványozták. A házasság örömeire amnestiát adott a császár számos politikai ellenségnek, akkortájtban szűnt meg Magyarországon is az ostrom állapota.

A házasságból négy gyermek származott: Zsófia, Gizella, Rudolf és Mária Valéria. Magyarországon először 1857-ben járt a császárné, midőn férje kíséretében beutazta hazánk nagy részét.

Megjelenését egy jobb korhajnalra gyanánt dühöztették. Ez utazást azonban szomorú ok szakította félbe: legidősebb gyermekének a két éves Zsófia főhercegnének halála. Egyszerűségével az udvar feszténekei közt nem érezte jól magát, egészsége is megrendült, úgy, hogy huzamosabb időre Maderia szigetére kellett tartózkodnia gyógyulása végett 1860–61.

Nem annyira a politika, mint jó szíve vonta őt az ezen időben alkotmánytörvény megfogott, a dinasztia ellenségének tartott magyar nemzet felé. Eötvös József ajánlatára Falk Mikstól megtanult magyarul, megismerette történelmünket, irodalmunkat, 1865 óta feljött tekintet a hazafiak, mint a király és nemzet közti egyezség létrejöttének legközvetlenebb pártolója felé.

Ha Osztrócszágon rosszul mentek a császár dolgai, mondá Andrássynak 1866. febr. 23. án, az nekem nagyon fáj, de ha Magyarországon mennek dolgai rosszul, az engem megöl.

Jóakarata Magyarország iránt még fokozódott, midőn 1866 nyarán a porosz háború idején, gyermekeivel együtt Budapesten vonult meg (Zugligetben, a Kochmeister villában).

Midőn férje oldalán 1867. jan. 8. magyar királynéknak koronázták, fensége és bája annyira lelkesítette a nemzetet, mint egykor Mária Teréziáé. Budán szülte utolsó gyermekét, Mária Valéria főhercegnőt (1868. ápr. 22.) és gödöllői tartózkodása, ahol gyermekeivel együtt a nép között élt, mint az egész vidék jótékony geniusza, egyre fokozta azt a hódoló tiszteletet, melyet Magyarország iránta érzett.

Az egész nemzetet megragadta, midőn elment imádkozni Deák Ferencz ravatalához. Gyermekei nevelése mellett ott a vadászat s lovaglás sportját is gyakorolta.

Szörnyű csapást mért rá a sors egyetlen fiának, Rudolf trónörökösnek halála által (1889. jan. 30.) Akkor még ő vigasz-

talta férjét, de a fájdalom aláásta egész-ségét.

Azóta leginkább utazások által igyekezett megnyugtanni mélyen sebzett lelkét. Korfuban fia emlékére gyönyörű palotát építtetett, az „Achilleiont”, mert a görög herost is ifjúkorában ragadta el a végzet anyjától.

1883 novemberben ismét megjelent Gödöllőn és a fővárosban, és több jótékony-sági és nevelőintézetet tüntetett ki látogatásával. 1894. jan. Madeirát kereste fel 20. évi távollét után, március havában pedig a Cap St. Martinon töltött néhány hetet.

Utóljára a nemzet örömdünepén tüdő-zölhetők köztünk. A magyar nemzet jubiláris ünnepségeiből ő is kivette a maga részét. Együtt ünnepelt a nemzettel. Rajongó lelkesedés és határtalan öröm szállta meg a magyarokat, mikor megtudták, hogy a királyné jelen lesz a millenáris kiállítás megnyitási ünnepségénél. El is jött; s ott a férje oldalán fogadta az egész nemzet őszinte hódolatát. Sajnos, hogy csak rövid ideig időzött köztünk. De ha távol is volt Magyarországtól, a magyar nemzetről nem feledkezett meg soha. Mikor Buda várában a német császár ajakáról elhangzottak a lelkes szavak, a királyné táviratban fejezte ki köszönetét a császárnak.

Az utóbbi hónapokban szívbajt konstalták nála az orvosok, s azt tanácsolták neki, hogy Nauheim fürdőben keressen enyhülést. Mily szívszorogva vártuk a híreket, melyek a fürdőből szárnyra kelték. Mily örömmel fogadtuk az értesítéseket, hogy a királyné jól érzi magát, visszanyerte friss üdedségét. Naponként nagy sétákat csinált udvarhölgye kíséretében. Gyógyulva hagyta el a fürdőt s rövid útra kelt, hogy megnyugtatót idegzetét még jobban megerősítse. Idegenben, távol övétől, távol a hazájától érte utól a gyilkos.

A királyné családi életéből.

Rónay Jácint, ő fensége Mária Valéria főhercegnő nevelője és Rudolfnak a megboldogult trónörökösnek a magyar történelemben tanítója, a ki sokat érintkezett az udvarral és főleg Erzsébet királynéval, tiz kötetre terjedő naplójában 1877–1878. nagyon érdekes visszaemlékezéseket írt a megdicsőült királynéasszonyról.

E naplótörödrékek nem jelentek meg a nyilvános könyvtárcsón, a szerző mindössze tiz példányban nyomatta ki könyvét, s mi is csak az egyetemi könyvtár öröke, Máté Sándor dr. urak szíveskedéséből kaptuk meg a ritka mű egy példányát.

A műben nagyon sok foglaltatik, a mi érdekes világot vet a királynéasszony fenkölt egyéniségére. Megismerjük nézeteit, azonfelül a tanítási és nevelési kérdésekről, a melyeket leánya nevelőjével közölt és melyek megragadt bizonyosságai annak, hogy a megdicsőült királynéasszony mily körültekintő gondossággal ügyelt föl a főhercegi nevelésre.

A felsőasszonyoknak a nevelésről és tanításról való nézeteit mutatják Rónay könyvének a következő fejezetei:

„Januárius 27-én a kitűzött órában ő Felsége a királyné kegyesen fogadott s ülésel kínált meg.

— Gyengélkedő vagyok, — mondá tiszta magyarsággal — de távozásom előtt még szólni akartam önnek. Emlékszem még Salzburghban tett azon nyilatkozatára, hogy gyermekek körében helyesli a tanárt s hogy a kezdő pályán első helyre állítja a nevelést s csak ez után a tanítást. Én is így gondolok az óhajtanak Valériámnak jó nevelést adni. Nem akarom taluzgatóvá tenni, de óhajtom, hogy vallásos legyen, hogy a vallásban vigasztalást leljen. Én bízom önben és remélem, ennek megfelelően a képes leendő tanítást egymaga is végezni; így aztán nem kellend egy egész sereg tanárral utaznom. Valéria mellett van egy angol, német, francia nő, ezek önnek utmutatása mellett segédkeztet nyújtandának.

— Felséges asszonyom, a legnagyobb készséggel felajánlom szolgálomat s ezen-tul élttem egyedül feladata az leendő, hogy a legnagyobb bizalomnak megfelelhessenek; csak egy aggaszt, s az haladott korom.

— De még egészséges, volt a kegyes válasz; vigyázzon egészségére, nekünk is lesz gondunk rá.

— Minő nyelven parancsolja Felséged, hogy a tanítást vezessem?

— Magyar nyelven, különösen a vallást, Valéria magyarul imádkozik. Az angol, német s francia nyelven a nőkel elég gyakorlata leendő. Én mindig magyarul beszélek vele.

— Mikor parancsolja Felséged, hogy Bécsben jelentsem magam?

— Egy hét múlva. — Ő Felsége kezét nyújtá: Isten áldja!

Deczember tizenegyedikén 11^{1/2} órakor ott valék a királyné termében. Ő Felsége igen kegyesen fogadott s nagy érdeklődéssel kérdezősködött a koronaörökös haladásáról a magyar történelemben s különösen a magyar nyelvben.

— Nemde kiejtését még németes?

— Ritkán, Felség s az idegenszerűt nem annyira a kiejtésben találom, mint a kifejezésben, mit csodálni nem lehet, mert a tanárok négy óra alatt négyféle nyelven szólnak a fenséghez, de ezért szépen halad, gyakorlata is van, mert az oktatásban eddigel még nem használtam más nyelvet.

— Ezt szeretem, óhajtom, felelte a Felség.

Az 1872-ik év husvétján ujbol megjelentem a király várban. Ő Felsége a királyné kegyesen fogadott, ülésel kínált meg; a kihallgatás közel három óranegyedik tartott. A felség kizárólag magyar nyelven szólott hozzám s többnyire kedves gyermeke, Valéria főhercegnéasszony neveléséről.

— Nem akarom, mondá ő Felsége, az eddigi rendszert követni a gyermekem nevelését és tanítását sok tanárra bízni, hanem egyre s erre önt szemetem ki.

Lesznek Valéria mellett angol, francia, német, magyar hölgyek, de a nevelés vezetésével önt óhajtom megbízni. A tanítást magyar nyelven óhajtanám vezetett, különösen a vallási oktatást. Gyermekekkel naponként magyarul imádkozom, de ne tulzom, az életben mindnyájunknak nagy szükségünk van a vallás viszálására.

A legmeghatóbb a könyv ama fejezete a melyben Rónay azt írja le, miként fogadta a Felséges asszony a Deák Ferencz halálának hírért. Ez a fejezet így szól:

„Huszonötödiken délután három órakor megérkezett Bajorországból ő Felsége a királyné s az előteremben első, hozzám intézett kérdése az volt: „Hogyan van Deák Ferencz?”

„Hireink, nem vizsgálatok Felség, beteg-sége súlyos, reménytelen! A felséges királyné sietett kedves gyermekéhez s a főudvarmester báró Noposa azt kérdezé: „Igaz-e, hogy Deák Ferencz meggyönt? a müncheni lapokban olvastuk; de kétkedünk a valóságán.”

„Igaz!” Huszonkilenczedikén a reggeli lapok gyászkeretben hirdették az országos gyászt, Deák Ferencz halálát: a haza legnagyobb fia tegnap (23-án) este 10^{1/2} órakor végezte hosszú, kinos szenvedéseit. ... Az ige elhal ajkamon, száma nincs, csak könnyeim vannak.

Multis ille bonis flebilis, — occidit!

Nulli flebilior . . . H.

Reggel kilencz órakor a gyengélkedő Valéria főhercegnéasszony látogatására mentem. Felséges anyja ölében ült. — Valéria, mondá a királyné, e pillanatban közli velem azon szomorú hirt, hogy Deák Ferencz meghalt! Ugy van-e?

— Igen, Felséges asszony, úgy van, Deák Ferencz tegnap meghalt, gyászunkat a lapok már mind hirdetik. A királyné szemében könny ragyogott, s megcsókolta gyermekét, az országos gyász első hírnökét!

Harminczadikán ő Felsége a királyné azon óhajlása közlöttemet vélem, hogy Deák Ferencz ravatalát, kegyetele emléket, koszorut szánt; egyszersmind felszólította a főudvarmestert, ha a koszorú-szalagra feliratot ajánlanék. Én a következő négy szót jelöltem ki: Erzsébet királyné Deák Ferencznek! Ajánlata elfogadtatott.

Harminczegyedikén, mi Deák Ferenczben halandó volt, már ott nyugodott a ravatalon a m. t. Akadémia előcsarnokában. Délután négy órakor ő Felsége a királyné megérkezett.

A legelső magyar hölgy, a legbőlcsebb magyar ember ravatalát, sajátkezőleg koszorúval tisztelte meg. Midőn ő Felsége a ravatal léposdát elhagyta, körülnézett, mintha csak azt kérdezte volna; hol lehetne itt a nagy halottért imát emelni az ég urához? Közeledtem, hódolatleljessen jelentve, hogy az imaszámoly a ravatal előtt áll.

— Igen, — mondá a Felség s elérzékenyülte térdre borult! Az országgyűlés leglegkitűnőbb tagjai néma csendben állottak körül a ravatal: Magyarország királynéja imádkozott!

A koronás fő meghajolt az erény előtt; A királyné hódolt a tiszta hazafiságnak!

A merénylet.

Bécs, szept. 11.

Kétféle verzióban beszélik a merényletet. A gyilkosság állítólag éppen a hajóhíd lépcsőjénél történt. A királyné összerogyott s pár pillanat múlva kizavendott.

A másik jelentés szerint a királyné kíséreti nem is vették mindjárt észre, hogy a királyné megsebesült. Azt hitték, hogy a merénylő félretaszította a felséges asszonyt, aztán látták, hogy futásnak eredt. A királyné összerogyott, de mindjárt fel is kelt megint s udvarhölgyének karjára támaszkodva a hajóra ment. A hajóhídon vette észre Sztáray grófné, hogy a királyné melléből vér szivárg a selyem ruhán keresztül. A fedélzeten összerogyott a felséges asszony. A hajó már elindult, de a kapitány visszafordult és gyorsan kikötött.

A halálosan megsebesült királynéasszony elvesztette az eszméletét, de még lélegzett, amikor a hordágyra feltették, hogy visszavigyék a Beaurivage-fogadóba. Kétfélől mentek Sztáray grófné és a királyné felolvasója egy lakájjal. Felső uton letették a hordágyat, mert észrevették, hogy a királyné megszűnt élni. Mindjárt tovább vitték a felség asszony holttestét és a gyászos menet után bezárták a fogadó kapuját.

Bécsben azt hiszik, hogy a merénylő örült.

Állítólag azért követte el a borzalmas merényletet Genfben, mert ott a halálbüntetés el van törölve s a gyilkosságot csak életfogytiglan tartó börtönnel büntetik.

Genf, szeptember 10.

A merénylet Károly braunschweigi herceg emlékszámba közelében, a Beaurivage fogadó és a Quai Montblanc-on levő hajóállomás között történt. A merénylő aki egy ősz szakállú férfi kíséretében szembefött a királynénál, hirtelen rávetette magát ő felségre és erős csapást mért rája. A királyné kíséretének egy hölgy tagja és néhány utas segítségével talpra állt és a hajóra ment. E közben a merénylőt letartóztatták. A hajóra érve a királyné állapota rosszabbra fordult és elvesztette eszméletét. A kapitány vonakodott elindítani a hajót, Nemsokára reménytelten vették észre, hogy a királyné nem tér magához. A kíséretében levő hölgyek, akik körülötte segédkeztek, egy kis vérfoltot vettek észre ruháján. A gőzhajó erre megfordult és kikötött az állomáshelyen. A királynét evezőkből és vitorlavászonból hirtelen készített hordágyon a Beaurivage fogadóba vitték. Golax és Mayer orvosok és egy lelkész azonnal segélyre siettek. Nyomban táviratoztak Ferenc József királynak. Mindent elküldtek, hogy a királynét megmentés, de minden fáradozás hasztalan volt. Délután 3 óra tájban a felséges asszony kihelt lelkét.

A törvényszéki orvosi vizsgálat kiderítette, hogy a gyilkos háromlúdos hegyes fűrészszelével szurta le a királynét. Tettének elkövetése után futásnak eredt a Rue des Alpesen keresztül s a nagy Place des Alpesre akart menekülni, a hol elrajtözködhetett volna. De két kocsi, névszerint Vuillemin Viktor és Chamarti Lajos, a kiknek állomása a rakodóparton volt és a kik látták a merényletet, megragadták őt és átadták Siaux Albert hajónak és Kaiser csendörnek, a kik a legközelebbi rendőri őrszobába vitték. A gyilkos nem ellenkezett, sőt utközből dalolt és többek közt így szól:

— Azt hiszem, jól találtam. Alkalmasint halálos volt a döfés.

Az őrszobában a gyilkos azt vallotta, hogy foglalkozás nélkül lévő anarkista és nem a munkások, hanem a gazdagok ellen tör. Erre átvitték a gyilkost a törvényszéki palotába és a katonai kormány három tagja, a főügyész, a rendőri ügyosztály titkára és egy rendőrbiztos jelenlétében Lechet vizsgálóbíró kihallgatta. Itt azt mondta, hogy nem ért francziául és megtagadott minden választ. Egy katonakönyvet találtak nála, a

melyből kitért, hogy 1873. április 21-én született Párisban, párizsi illetőségű és Luccheni Luiginak hívják.

A gyilkos kihallgatása után a vizsgálóbizottság azonnal a merénylet színhelyére ment. A Beaurivage fogadó előtt, a hol óriási néptömeg gyűlt össze, rendőrök tartották fenn a rendet. A merénylet színhelyét és a szomszédos utcákat csendőrök vizsgálták át a legszorgosabban, hogy megtalálják a gyilkos által használt szerszámot. A rendőrség erőies nyomozást indított, hogy kiderítse, nincsenek-e Luccheninek czinkostársai. Egy hajós azt állítja, hogy a múlt pénteken látta, hogy három ember mindentől nyomában volt a királynénak, a ki több üzletben bevásárlásokat tett. A kanton kormányának tanácskozással ült össze a elhatározta, hogy a város házára gyászlobogót tűznek ki és testületileg a Beaurivage-fogadóba mennek, hogy kifejezzék a kanton kormányának legmélyebb részvételt. A lakosság körében az izgatottság egyre nő. A gyász jelét sok üzlet bezárt. Az Eaux Vives parkjában és a gyógyteremben az előadásokat nem tartották meg.

A gyilkos vallomása végén azt mondta, hogy azzal a szándékkal jött Genfbe, hogy itt valamely magas állásu személyiséget meggyilkoljon. Először a orléans hercegre, valószínűleg Henrik Hercegre gondolt, de bizonyos okokból, a melyeket nem vallott meg, nem vihette keresztül ezt a tervét. Később véletlenül hallotta, hogy Erzsébet királyné keresztül fog utazni Genfben erre rögtön megfogamzott agyában a gyilkosság gondolata.

A halálhír az udvarnál.

Bécs, szept. 11.

A legsújtóbb hatással volt a hír a bécsi udvarra. Az első hivatalos hírt Bécsben — miután a külügyminiszter Schönbrunnban lakik — Thun gróf miniszterelnök vette, ki éppen egy minisztertanácsban elnökölt. Ott a hír borzasztó hatással volt. A tanács rögtön félbeszakadt és Thun gróf Schönbrunnba sietett, hogy ő Felsége mellett legyen a gyász és fájdalom a nehez óráiban. A királynak eleinte meg se merté mondani az egész valót, hanem azzal készítette elő a szörnyű katasztrófára, hogy a királyné súlyos megsebesüléséről értesítette őt.

Csak, midőn látta Thun gróf, hogy a király előtt nem lehet eltűkolni semmit, közölte vele a borzasztó katasztrófát.

A schönbrunni kastélyban egymásután jelentek meg a Bécsben időző főherczegek és Goluchovszki gróf külügyminiszter.

A hangulat borzasztó volt. A király könnyezve vonult vissza az első kondolenciák átvétele után lakosztályába, csak azután kérette magához Goluchovszky és Thun grófokat, valamint a fődvármestert, hogy velük a teendő intézkedéseket megtegye.

A király táviratilag értesítette a szepesi hadgyakorlatok intézőségét, hogy nem megy el Lőcsére.

A katasztrófa folytán az összes

jubileumi ünnepségek lemaradnak. — Lajos Viktor főherczeg a kiállításban tudta meg a katasztrófát és nyomban kihajtatott Schönbrunnba, hol ő Felsége még a délután folyamán az összes főherczegekkel családi tanácsot tartott.

A király az eddigi intézkedés szerint nem megy el Genfbe, hanem helyette különvonaton a királyi család több tagja fog odautazni.

Bánffy Dezső bárót táviratilag Bécsbe kérték.

Hangulat Budapest.

Most már nem lehetett kétség... Hinni kellett a hihetetlen, hogy akadt gazság, bosszuszav, gyűlölet és megvetés mérhetetlen, a mely tudott menni az elvetemültség emberileg elképzelhető legvégső határára is. A fájdalom és ingerültség láza egyttartotta a tömegeket. Nem mozdultak a helyükről, mintha vártak volna még valamit, valami friss fuvalmat, a mely elűzi a lelkeikről ezt a nyomasztó, kárhoztató álmod.

Közben pedig a tömeg feje fölött egyre sürdűben tűzték ki a fekete zászlókat. Ugy libegtek ott, mint nagy, sötét madarak a hullámzó emberocéán fölött. Sok helyütt asszonyi sírás hangja hallatszott, majd egyre sürdűbe dörgéssel eresztették le az üzletek redőnyeit. A gyász egyre terjedt és a végtelen tömeg félelmes némaságban tömören maradt egytt.

Hogy milyen a hangulat, mutatja ez az eset. A Kerepesi-utca, a mely egész este a szorongásig tömve volt, az egyik mellékutczából danolva jött ki egy kis bebzorogott munkás legény, a ki úgy látszik, mit se tudott még a katasztrófáról. Egy uri ember, a ki felingerelt a dalolás, valósággal rárohant a mámoros legényre.

— Hogy merészel most énekelni?

A legény dühösen fordult ellene, de egy pillantás a tömegre, elég volt, hogy — megdöbbenve lépjen vissza. Csendesen kérdezte: — Hát mi történt?

Megmondták neki és az egyszerű munkás legény levette a kalapját, úgy mondta halkán!

— Akkor becsánatot kérek... Ekkor már sehol se mulattak Budapest. A zenés kávéházakban abba hagyták a muzsikát, félelmes, szomorú csend borult az utcákra. A tömeg lassan oszladozott és mindenfelé, szinte minden házban ott lengett csendes hullámzásban a temérdek fekete lobogó. A sirató város gyásza feketélik mindent.

A büntett.

Genf, szept. 11.

A Tribuna de Genève tudósítója meginterviewolta Teisset, a clermont-ferrandi rendőrségi kamara tagját, a ki elkísérte a hajóállomásra néhány ismerőst, a ki délután 1 óra 40 perczkor a „Genève” hajón akartak elutazni, a mely a hajótársaság legeszebb hajójának egyike. Teisset azt beszéli, hogy a kiöltőállomás hídján épp Roux kapitányt váltott néhány szót, midőn egy hölgy közelített arra, a ki egy másik hölgyre támaszkodva, alig tudott lábán állani a ki a hídra vezettek és leültettek egy padra. A beteg nő felnyitotta szemét és hálás pillantást vetett a vele foglalkozó hölgyre. Teisset ezután eltávozott a hajóról és visszatért a Beaurivage-fogadóba, a hová nemsokára egy kocsi jött azzal a kiáltással: — A gőzhajó visszatér! Ugy látszik, valami baj van!

Teisset azonnal értesítette Golay orvost,

hogy menjen a hajóállomásra, mert sajette, hogy ott szükség lesz rá. Ezalatt Roux kapitány elküldött mindent, hogy segítségére legyen ő felségének, a ki csak egy udvarhölgy és egy szolgáló kísért. A kormányos kigombolta ő felsége ruhát és egy kicsiny, alig egy centiméternyi sebet konstatált, a melyből csak két vagy három vércsepp szivárgott ki. Egy pillanatig úgy látszott, hogy ő felsége visszanyeri eszméletét.

Az udvarhölgy oda hajolt föléje és azt kérdezte:

— Fájdalma van felségednek?

A királyné azt felelte:

— Nincs.

Roux kapitány erre engedelmet kért, hogy visszafordítsa a hajót és visszatér a hajóállomásra, Gobel kormányos ezalatt evezőkből és egy báronnyal kipárnázott padlóból hirtelen hordágyat készített. A királynét erre fektették a Roux kapitány, Teisset és néhány matróz a Beaurivage-fogadóba vitték. Teisset karján vitte fel ő felségét az első emeleten lévő lakosztályába, a honnan csak imént távozott. Golay dr., a kinek Teisset, ő felsége udvarhölgye és egy betegápolónő segítkeztek, lehúzza ő felsége cipőit gyorsan fölragta a ruháit. Ezután a mesterseges lélekzést alkalmazta a külni vízzel és borezzel dörzsölte a királynét. De minden hasztalan volt.

Ekkor Golay egy kis mészest tett a jobb kéz cuclóján és konstatálta, hogy a halál beállott. Röviddel ez előtt megjelent egy pap, a ki véletlenül a hajón volt és a vallás vigasztalásában részesítette ő felségét. Teisset azt hiszi, hogy ő felsége ajkáról akkor lebbent el az utolsó sóhaj, midőn az ágyra fektették. A halál konstatálása után a jelen voltak valamennyien térdre borultak és imádkoztak.

A temetés.

Bécs, szept. 11.

Az eddigi rendelkezések szerint a temetés a hó 17-én lesz. A svájci vasutak külön gyorsvonatokat bocsátottak az udvar rendelkezésére. A királyné holttestét nagyobb udvari küldöttség meg egy főherczeg vezetésével szállja. Hogy kit jelölnek ki erre a célra, még bizonytalan.

Bécs, szept. 11.

A holttest Bécsben két napig lesz ravatalra kitéve. A temetés szombaton okvetlenül meglesz. Ma este dr. Palthan, az egyetemi tanár és Niederhofer tanár Genfbe utaznak, hogy a királyné holttestét bebalzsamozzák. Mint hírlk, Umberto olasz király és II. Vilmos német császár személyesen jönnek el a temetésre.

Gizella főherczegnő már ideérkezett.

A hadgyakorlatok elmaradnak.

Lőcsa, szept. 11.

A király ma reggel elrendelte, hogy egy a szepesi hadgyakorlatokat, valamint a Magyarországon még folyamatban lévő többi záró hadgyakorlatokat, a folyamatban lévő galicizai lovassági hadgyakorlatokat, valamint ama hadgyakorlatok, a melyek Budapest alatt tartatnak — szüntessék be. — A hadgyakorlatok fővezetősége, élén Beck

báró tábornagygyal, a vezérkar főnökével kedden visszatérnek Bécsbe.

A főváros részvéte.

Márkus József főpolgármester elnöklése alatt tegnap a főváros törvényhatósága rendkívüli közgyűlést tartott.

A közgyűlés egyhangulag a következő határozatot hozta:

A székesfőváros a legmélyebb részvételenek ad kifejezést;

a székesfőváros részvételt a trón szalmához felirat alakjában juttatják s azt egy küldöttség nyújtja át a királynak;

a székesfőváros, mint kegyur, a különböző templomokban gyászistentiszteletet tartat;

a székesfőváros ő Felsége a királyné ravatalára koszorút helyez;

addig, míg a gyászszertartás végbe nem megy, a székesfőváros sem közgyűlést, sem egyéb más bizottsági ülést nem tart.

Szobrot a királynénak.

Budapesten gyűjtést indítottak a királynénak emelendő szobor javára.

Eddig a következők adakoztak:

Bánffy Dezső b. miniszterelnök	300 frt
Lukács László	300 „
Daranyi Ignác	300 „
Josipovich Imre	300 „
Erdély Sándor	300 „
Wlassics Gyula	300 „
Szilágyi Dezső	300 „
Nemeskéri Kis Pál	150 „
Gromon Dezső	150 „
Pulszky Ágost	150 „
Berzevics Albert	100 „
Chorin Ferencz	100 „
Emich Gusztáv	100 „
Láng Lajos	100 „
Weisz Berhold	100 „
Wolfner Tivadar	100 „
Gajári Ödön	100 „
Magyar Újság szerkesztősége	100 „
A Nemzet szerkesztősége	100 „
Összesen	3450 frt.

Közgyűlés.

Kolozsvár város r. k. közgyűlése.

Kolozsvár városi közgyűlései termét a nemzeti gyász alkalmából fekete szövettel vontatke 4 órakor tartott közgyűlés alkalmára.

Képviselők és városi tisztviselők teljes számban jelentek meg.

A közgyűlésnek minden tagja fekete ruhát viselt.

A teremben a hallgatóság padjait is teljesen megtöltötte az érdeklődők is résztvevők csoportja.

Báldy Ákos gr. főispán nyitotta meg a gyűlést. Hangja reszketett az érzékenytléstől, midőn szíve legmélyebb fájdalommal esettelte azt a leirhatatlan nagy bánatot, mely szeretett királynéja elvesztésével, a magyar nemzetet érte.

A jelenlévők megilletődve, állva hallgatták a főispán szavait.

Felkérte szavai végeztével a főispán Szvacsina Géza polgármestert, a tanács javaslatának előterjesztésére.

Szvacsina Géza polgármester nagyon szép szavakban juttatta kifejezésre a veszte-

seget s a fájdalmat, melyet a nemzet minden hű fia érez s azt megvetést és utálatot, melyel a merénylővel szemben mindenki viselkedik.

Az a tör, a mely a szeretett királyné életét kioltotta, szíven találta az egész országot.

A nemzet vesztesége pótolhatatlan, fájdalmát leírni nem lehet.

Bejelent, hogy a hír vételével a tanács tegnap éjjel azonnal gyűlést tartott. A gyűlésből kifolyólag, azonnal elrendelte, hogy mindenféle mulatságok, zenék a vendéglőkben megszüntjenek. Plakátokon még az éj folyamán gyász keretű jelentés nyomatott, a melyben a város közönségének tudomására hozta a nemzetet ért mély gyászt.

Vasárnap d. e. rendkívüli értekezlet hivattott össze, d. u.-ra pedig a jelen közgyűlés.

A tanács javaslatát az alábbiakban foglalja össze:

1. Jegyzőkönyvileg fejezze ki a város mély megdöbbenését a váratlan csapás felett, mérhetlen fájdalmát a királyt és a nemzetet ért veszteség felett és határozatlan felháborodását a gyáva gaztett miatt.

2. Vegye helyeslőleg tudomásul a város törvényhatósági bizottsága a polgármesternek azt az intézkedését, hogy a megrendítő gyász-hir hallatára a vendéglőkben a zenélést és a nyilvános előadásokat rögtön betiltotta.

3. Vegye helyeslőleg tudomásul továbbá a városi tanácsnak azt az intézkedését, hogy a város polgárságához gyász hirdetményt intézett, melylél tudatva ő császári és királyi Felségének szeretett királynénak elhunytát és a polgárságot az általános gyászra felhívja.

Mondja ki a közgyűlés határozatilag:

a) Hogy ő cs. és ap. kir. Felségéhez részvét feliratot intéz és a felirat szerkesztésével a főjegyző megbízatik.

b) A temetésen küldöttségileg képviselteti magát és a ravatalra koszorút tétet.

c) A temetés napján a templomokban tartandó gyászszertartásokról a város törvényhatósága testületileg megjelenik.

d) A temetés idején az üzletek és nyilvános mulató helyek bezártnak. Minden templomban egy órai harangzúg tartatik. A lámpák gyászfátallal bevonatnak és a temetés egész napján égni fognak.

e) A zene, tánc és nyilvános mulatságok a temetés utánig szüntelenek.

f) Vakok itézetének létesítésére, a mely Erzsébet nevet visel 100.000 frt alapítványt tesz és ezt 2000 frttal a költségvetésbe előirányozza.

g) A hatóság egy évig gyászkeretes kiadványokat használ.

h) A város törvényhatósági bizottságának tagjai és a városi tisztviselők a gyász külső jelét 30 napig gyász-fátyolt viseljenek.

Szvacsina Géza után Feilitzsch Arthur báró, c. és kir. kamarás, törvényhatósági bizottsági tag szólt fel. Minden indítvány, a mi javaslatba hozott, a nagy királyné emléke iránti tisztelet és kegyelet kifejezése. Elfogadhatónak találja. A javaslatot azonban szeretné kiegészíteni azzal, hogy annak 4 f. pontját egy jövő gyűlésen tárgyalják.

Boross György theol. tanár városi képviselő: Síró országok könnyei között állunk, lelktünk mély bánattal van tele. Senki se veheti rossz nyevet, ha olyan javaslatot, a mi a jövőre vonatkozó alkotást foglal magában, e percben tárgyalni nem tudunk. Ő is a Feilitzsch Arthur báró kiegészítő javaslatához járul.

Elnök enunociálja, hogy a tanács javaslatát Feilitzsch Arthur báró kiegészítésével elfogadtattak.

Dobál kéri a gyűlést, hogy Béli Ákos gr. főispán, Szvacsina Géza szép beszédeit egész terjedelmében vegyék jegyzőkönyvre.

Elfogadtattott.

Elnök a gyűlést bezárja.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, szeptember 12.

— **Ima a királynőért.** A kolozsvári vallásfelekezetek papjai a tegnapi dénnapi istentiszteletet felhasználják arra, hogy Magyarországot végtelen sorra jutott Védőangyalának lelkiudvosságoért imát rebegjenek a Mindenhatóhoz. A r. kath. plébánia templomban a reggel 8 órai mise alkalmával, melyet Pál István kanonok mondott, a végén rövid imát intézett Istenhez a szerencsétlen veget ért királynőért. Ugyancsak ezt tette meg 8 óra 30 perces Domokos ev. ref. püspök is a ki a theologiai fakultás tegnapi megnyitott ünnepélyén mondott Imájában megemlékezett a mi balsorsu királynénkről, s az Ég áldását esdette le a poraira, s az Ég kegyelmét kérte árván maradt nemzetére.

— **A gyászoló Kolozsvár.** Erzsébet királynénak végtelen halála következtében a magyar nemzetet ért gyász Kolozsvár város külső képén is nagy arányokban jelentkezik. A megdöbbenő gyászeset hírére az összes középületekben már tegnap reggel kitépték a gyászlobogókat. Tegnap és ma azután majdnem minden magán házon is ott lengtet a szél azokat, a mérhetetlen veszteségről beszélnek a mely a magyar nemzetet

AZ „ELLENZEK” TÁRCZÁJA.

1898. szeptember 12.

Tövises és narancsvirágok.

„Az anya büne” szerzőjéről.

Az „Ellenzék” részére fordította: AMICA.

XXV.

(Folytatás.) (33)

Azt gondolta magában, hogy a férje hogy nevezhetett felette, midőn ő a költésre vonatkozólag aggodott, midőn számon kérte tőle, hogy az értékes ajándékokra miért pazarol annyi pénzt. E gondolat arcába kergette a vért és szeme haragosan szikrázott.

— Te nagyon könnyen tudtál engem megcsalni.

— Oh Violám, édesem, te kést döfesz a szívembe! Engedd, hogy egy kis történetet elmondjak neked. Volt egy kedves tanuló náram, igaz, hogy néhány évvel idősebb volt nálammál; de a hogy a kis fiuk gyakran szeretik a nagyokat, úgy szerettem őtet. Anchester Károly volt a neve, és az atherleighi grófságnak volt az örököse. Örökösebe lépett még mi előtt az iskolát elhagytam. Szerelmes lett egy nagyon szép lányba, Lady Tzevor Maudba, és házasságra léptek. Ő bálványozta a feleségét; de házasságuk után csak hamar felfedezte, hogy Maud soha nem szerette őtet, hogy a hadseregben egy szegény százados szeretett, és Lord Atherleighoz a pénzért ment. Viola, Atherleigh egy gyöngéd, azéld, érzékeny, szerető szívű férfi volt és a csapás miatt megcsakadt a szíve; nem tudta azt kiheverni. Próbálta a világban elfoglalni a helyét, megpróbálta más dolgokért élni, de lehetetlennek találta;

és midőn haldoklott, értem küldött, hogy elbucuznék tőlem, ő mindig szeretett engem. A doktorok valami hosszú latin nevet adtak a beteségének, és azt mondták, hogy az vízi a sirba; de az nem volt igaz. A valódi baja az volt, hogy bánatában megszokta a szíve. Ő mondta azt nekem — a kis iskolás fiúnak, a kis kamasznak, a ki szeretett — midőn meglátogattam őtet. Éppen tizenhét éves voltam akkor, és szavai mély benyomást tettek reám. Jól emlékezem arczának a kifejezésére, a szemében lévő fájdalomra, hangjának a rezgésre; emlékezem a szobára, és az ablakon bejövő napfényre. — Magához hívott; a keze oly sovány volt és oly fehér. Megfogta a kezemet.

„Randal” — mond — „Kedves kis iskolás társam, én nem sokára meghalok, és mert nagyon szeretlek, ide hivattalak, hogy egy tanácsot sugjak a a fűledebe.” Az arczához közelebb vonta az arczomat. „Randal, te néhány év múlva gazdag ember leszel; figyelj a mit most mondok. Ne hogy, valamelyik leány a vagyonodért menjen hozzád. Olyan nőt végy el, a ki egyedül saját magadért szeret. A pénzért vagy rangért kötött házasság szerelem nélkül a legnagyobb átok. Az én életem meg volt átkozva; őrizd meg a tizedet attól.” — Viola, soha sem felejtettem el az ő szavait; — és attól a pillanattól kezdve elhatároztam, hogy még abban az esetben is, ha soha sem tudnék megőszülni, várakozom addig, míg egy olyan leánnyal találkozzam a ki önmagáért szeret: Violám, hallgass reám. Az asszonyok rosszul itélik meg a férfiakat, mert egy költő azt találta írni. — „A férfi szerelem a férfi életétől külön álló dolog, az „asszonyé annak egész ekzisztenciája.”

Mindenki azt hiszi, hogy ez igaz, én azt mondom, hogy nem igaz. A szerelem a férfinak is az, a mi az asszonynak, sőt gyakran több; de a férfiak talán kevesebbet beszélnek arról. Példa a barátom! Ő meg-

halt mert az általa szeretett asszony nem szerette. Ne gondolj, hogy a szerelem agyálya, láza, töprengése és szenvedélye egyedül az asszonyok kiváltsága; az nem igaz. Violám, hallgass reám. Nem akad az arczodat felém fordítani? Hogy lehetsz oly hideg, midőn én annyira szeretlek?

Életemet azzal a rögeszmével kezdtem, hogy saját magamért legyek szerető. Sokat mentem társaságba. Igaz, hogy még nagyon fiatal voltam; de megértettem, hogy az emberek miért hízlegetek nekem, a leányos anyák miért jártam utánam. Nem akarok a tárgyiról többet mondani; én lovagias érzelmeim vezűk az asszonyok iránt, és még a számító világias asszonyok ellen sem kívánok beszélni. Elég legyen azt mondani, hogy vagyonom és rangom volt a vonzeró, és nem én magam. Lehet azonban, hogy egy vagy két év én magamért vonzódtok hozzám. Az emberek azt mondták, de én azt nem hittem el, hogy Marr Gwendolin hozzám jött volna, bár mily szegény lettem volna. Én nem tudom; de ő nem találta az izléssel.

Ekkor a szép ő lassan megfordult, és a kedves arcz a Randaléhoz lett emelve. Az ibolya szemekben az érdeklődés fénye csilant meg.

— Ki volt az a Marr Gwendolin? Kérd.

— Marr Gwendolin egy gazdag örököse, Marrslandi Lord Marnnak a leánya, és a legközelebbi barna szépségnek tartják az országban.

— Miért nem vettél el feleségül?

— Azért édesem, mert tégedet szerettem.

Marr Gwendolin nem érdekel engem. Egész életemben csak egy nőt szerettem: tégedet.

Viola, hallgass reám. A mint mondtam neked, azzal az elhatározással kezdtem az életemet, hogy boldogságomnak az erlyét

(Folytatás következik.)

az 5 Védőangyalának várátlan halála következtében érte. Kolozsvár közönsége vetélkedve igyekszik külsőképpen is kifejezést adni nagy fájdalomának és az országos gyásznak. A legtöbb középület, mint a városháza, a vármegyeház, az iparosgyűlés háza, főúri kasszinó, és sok magán épület, mint a Bánffy-palota, a Küzponti-szálló, gr. Beldy főispán háza, a New-York szálló stb. n fekete-zászlókon kívül fekete draperiákkal is be vannak vonva. A főtéri utcák kirakatai gyászdiást öltöttek magukra, sok helyen a szerencsétlen királynénak gyászfátyollal bevont képe van elhelyezve, sőtval Kolozsvárt még ily nagy arányokban még nem jelentkezett külső formákban is az a mély gyász, mely nemzetünket érte.

— **A nők gyásza.** Illetékes körökben Kolozsvárt szóba került, hogy a királynét, Magyarország védő asszonyát, kék hosi szövettel, egy évig gyászólként a magyar nők. Erre nemes példát adtak a magyar nők e század folyamán. Mindenesetre nemes elhatározás lesz, ha létező s ez által a legelő magyar asszony emléke iránti kegyeletnek olyan alakban adnak külsőleg is kifejezést, a minek emléke mindig fenn fog maradni.

— **A királyné halála alkalmából** a kolozsvári kulturális intézetek és testületek rendkívüli gyűléseket hívnak össze, hogy kifejezzék a mély gyászt és a szívekben élő fájdalmat, a mit a várátlanul bekövetkezett veszteség felett éreznek.

— **Rossz omen.** Királynénak végzetes halála alkalmából nem lesz érdektelen felemlítünk egy sajátos esetet, mely a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultáson történt. Ugyanis két héttel ezelőtt egyik magyarországi ev. ref. egyház papja meglátogatta a fakultást s többek közt a disztermet is megtekintette, Kenessey Béla igazgató kíséretében. A diszterem egyik sarkánál felült egy a földön heverő kép, — melyet az igazgató felemelve, meglepetve láttak, hogy az az Erzsébet magyar királyné képe. — Még nagyobb meglepetést keltett, mikor meglátták, hogy a királyné képen és pedig a szív táján, két helyen van a kép beszakadva. Ezt látva a vendég pap oda szolt az igazgatóhoz: Rossz omen! — Ugyan ki képzelte és képzelhette, hogy a királyné képét éri katasztrófa rövid idő múlva ilyen gyászos és megdöbbentő valósággá fog átalakulni? Hihette-e különösen az a vendég lelkes, hogy az ő ártatlan bajlólata ilyen kegyetlent fog beteljesedni?

— **Bartha Miklós cikke a királynéről és az iskolák.** A szomorú gyászestek alkalmából tegnap az Ellenék rendkívüli számában ismét lenyomattuk azt a prózában írt, költői lendületű cikket, melyet Bartha Miklós, Erzsébet királyné utolsó névnapja alkalmából írt s a mely közlemény az Ellenék élén a múlt év őszén megjelent. E poetikus cikket lenyomatásáért több helyről ellámerő sorokat kaptunk. Egyik értesítés arról szól, hogy a királynéről írt eme vezércikkünknek, a kolozsvári unitárius főgimnázium főtáplás, Nagy Lajos unitárius tanár és költő kezdeményezésére, az iskolában már a múlt évben szavalta.

— **A kolozsvári ipartestület** ma délután 5 órakor tarrandó renykvüli előjárásági ülésébe a következő meghívót bocsátotta ki: Erzsébet ő cs. és kir. Felsége Magyarország hálványozott védőangyala, imádott királynéja gyászos elhunytá alkalmából ipartestületünk alattvalói mély bánatának méltó kifejezés óhajt adni és ezért az előjárásági t. cz. tagjait f. évi szeptember hó 12-én d. u. 5 órakor tartandó rendkívüli előjárásági gyűlésre mély megilletődéssel meghívjuk. Kolozsvárt, 1898. Szeptember hó 12. Hirschfeld Lajos, titkár. Reményik Károly, elnök.

— **Károlyi István gróf távirata.** Károlyi István gróf, ki jól ismerte a királyné belső világát abból az időből, mikor a gödöllői vadászatoknak kimagszó társadalmi és politikai jelentősége volt, egyik budapesti barátához Nagykárolyból a következő sürgönyt küldötte: „Még soha sem féltem életemben. Ma könnyöz szemekkel valom be, hogy félek a jövőtől. Hazámért félttem. Van okom reá! Isten vette le hazánkról kezét, nem tartva vissza a gyilkosát — megengedte, hogy lehulljon e nemzet védőcsillaga. Károlyi Pista.”

— **Bölöny József,** kolozsvári nemzeti színház intendánsa ma nejével Kolozsvárra érkezett, hogy megtekintse a színház belsejében folyó munkálatait.

— **Eljegyzés.** Öv. Pataky Istvánné örömmel tudatja, hogy nevelt fia, Frank Kiss István m. kir. vámtiszt ifj. rajkai Keömlay Pál kir. törvényszéki bíró, kedves leányával Mariakával folyó évi szeptember hó 8-án Fiumében szép családi körben tartotta eljegyzését.

— **A theol. fakultás megnyitása.** A kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás a tanévet tegnap délelőtt nyitották meg ünnepélyesen. A theologusok kardala után Szász Domokos püspök mondott magas rőpűt és megható imát, majd utána Kenessey Béla a fakultás nagytudományu igazgatója értekezett a hit és tudomány között való vi-

szonyról. A mély tudományos készségre való magas és fennsármaly értekezés állandóan leköve tartotta a közönség figyelmét. A Kenessey által hirdett igazságok meggyőző ereje magával ragadta a hallgatókat, mely a legteljesebb odaadással és lelki gyönyörűséggel hallgatta ez értekezésben egy tudós és fenkölt lélek megnyilatkozásait.

— **Reményi Vilmos,** a kolozsvári közuti vasut igazgatója megrongált egészsége miatt kérte a vasut igazgatóságát, hogy végkielégítéssel mentse fel a vasutnál elfoglalt igazgatói állása alól. Az igazgatóság ma tartott ülésén bűtányolva Reményinek fardhatatlan és buzgó működését a vasut szolgáltatásban, végkielégítéssel felmentette az igazgatói teendőktől s így Reményi a mai naptól megvált a közuti vasut szolgálatából.

— **Az Erdélyi Gazdasági Egy-** let igazgatóválasztmánya 1898. év szeptember hó 14-én szerdán d. u. 3 órakor az egy- let hivatalos helyiségében ülést tart.

— **Elvezetett vasárnap d. e. 11-kor** három drb. gyémántkő egy kerkőttől. A becsületes megtaláló szíveskedjék ezeket a státus palotájánál Reiling Alajos építészvezetőnek átadni, a ki illő jutalmat ad.

Sport.

Van szerencsém tisztelettel felhívni azon urakat, kik az 1898-iki vadásziényre állami méneket kívánnak bérebe venni, szíveskedjenek azt velem lehetőleg mielőbb bejelenteni.

Br. Wesselényi Béla, falkanagy.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

Stáray grófné a gyilkosságról.

Budapest, szept. 11.

Stáray grófné, a királyné udvarhölgye a következőleg mondta el a gyilkosság lefolyását:

A múlt pénteken délbén érkezünk Genfbe és a Hotel Baurivageba szálltunk. A királyné megakartá nézni Genfet és gyalog sétáltunk ki a tengerpartra, a hol a királyné hosszasan gyönyörködött a felséges panorámában. Másnap szombatn Cauxba akartunk visszatérni. A királyné gőzhajón, a kíséret férfi tagjai pedig vonaton.

A királyné különösen jókedvű volt, tréfált s azt mondta, hogy igen jól érzi magát.

A kikötőhez érve alig tettünk egy pár lépést előre, egy ember gyorsan felénk sietett. Egyenesen Erzsébet királynénak tartott.

A nagy sietésben megbotlott egy az utban álló fában. Azonban villámgyorsan felpattant s a királyné mellett temett.

Egy pillanat alatt kezével két gyors mozdulatot tett és azután elrohant.

A királyné a kapott ütésre megfordult, aztán összerogyott.

Rosszul van Felség, kérdeztem én erre, mire alig hallható hangon csak azt válaszolta: nem tudom.

Ekkor hirtelen lehajoltam a földre, felemeltem s felajánlottam a karomat, így szólv:

Jó lenne, ha Felséged elfogadná karomat.

Köszönöm, nem kell, felelte a királyné.

De én daczára ennek, támogatam s így jutottunk fel a hajóra, a hol a királyné ezt kérdezte tőlem:

Ugy-e nagyon sápadt vagyok? Igen Felség az izgatottságtól.

Alig ejtém ki e szavakat, a királyné összerogyott és eszméletét elvesztette. Azt hittem, hogy rosszul lett. Eszemben sem volt, hogy merényletet követtek el ellene. Oly gyors volt az egész dolog lefolyása, hogy nem tudtuk, mi történt.

Fegyvert nem láttam a merényletlőnél.

Azt hittem, hogy a gazember csak megütötte a királynét. Mikor a ruháját felbozottuk, vérvnyomot nem láttam. A királyné ezalatt eszméletre tért egy percze s ezt kérdezte:

Ugyan mi történt velem?

Ezek voltak utolsó szavai, melyek után hátrahanyatlott s elkezdett hőzőgni.

A hajó eközben elindult, de kérésre vissza fordult s a királynét elszállítottuk a Hotelbe, a hol nemso-kára meghalt.

A királyné mindvégig nem tudta, hogy merénylet áldozata lett.

A királyné hazaszállítása.

Genfből sürgönyzik:

A királyné holttestét innen szerdán reggel hét órakor viszik el. Egész Bécsig a kanton főügyésze fogja a holttestet kísérni.

Mikor lesz a temetés.

Budapest, szept. 12.

Mindeztideig a magyar miniszterelnökséget nem értesítették a temetés idejéről. Ugy látszik még erre nézve nincs pozitív megállapodás.

Luigi Luccheni.

Bécs, szept. 12.

A gyilkos magaviseletéről különböző tudósítások érkeznek. Egyben azonban mind megegyeznek, hogy a gyilkosságot a királyné ellen már akkor tervezte, midőn a lapokból olvasta, hogy a királyné Sweiczbba megy üdülni. Genfben már több napot töltött a királyné megérkezése előtt s az egész napon át jóformán a hajó állomáson tartózkodott, a hol úgy látszik gyilkos tervének legapróbb részletét megállapította.

Hogy Genfben való léte alkalmával kikkel érintkezett, a bíróság most kutatja, mert azt hiszi, hogy bizonyára vannak társai.

A rendőrbiztos előtt, kihallgatása alkalmával, a legnagyobb elszántsággal és daczczal adta elő, hogy előbb az orléans herceget akarta meggyilkolni, de mivel ezt nem hajthatta végre, a magyar királynét szemelte ki áldozatául.

Luccheni péntek dél óta tartotta szemmel a királynét, de nem talál kedvező alkalmat a merénylet elkövetésére.

Végre azonban kora hajnalban lesbe állott a Beaurivage-fogadó közelében. Röviddel fél 1 után észrevette, hogy a királyné komorj. ja a fogadó előtávozik és a Quai Mont-Blancn levő hajóállomásra megy. Ebből Luccheni azt következtette, hogy ő Felsége kirándulást tesz a tavon és ekkor a Hotel de la Prix-vel szemben állott lesbe, a parton végig vonuló fasor tizenkettedik fája mögött és a fűrészeszelőt, a melylyel a merényletet elkövette, kabátja ujjában tartotta eldugva. Néhány pillanat múlva arra jött a királyné, udvarhölgye kíséretében. Ekkor a gyilkos előretolakodott és az utjában állókat félrelökve, közvetlenül a királyné előtt temett és jobb karját magasra emelve, villámgyorsan a királyné ball mellébe szurta a háromélű hegyes fűrészeszelőjét, mire futásnak eredt.

Gyászünnap.

Budapest, szept. 12.

A fővárosban nagy gyászünnapre készülnek. Egy téren szarkófógot akarnak emelni s a főváros népe ezelőtt, mely gyászban elfog vonulni.

A gyilkos kihallgatása.

Genfből sürgönyzik:

Aubert rendőrfőnök, ki először hallgatta ki az elvetemült gyilkost, a következőleg nyilatkozott:

Luccheni Luigi nem csupán saját egyéni elhatározásából ölte meg a királynét. Egy szervezett anarkista csoportnak ez eszköze.

Reá a gyilkos végtelen, erélyes egyéniség benyomását gyakorolta.

A sváci rendőrség.

Midőn a királyné Genfbe érkezett, Aubert rendőrfőnök azonnal felajánlotta a királynénak a rendőri felügyeletet. A királyné azonban nem fogadta el.

A királyné halála.

Bécs, szept. 12.

Tegnap délelőtt nagyon rossz hírek voltak elterjedve a király egészségről, a melyek azonban szerencsére nem valósultak meg. Mindenki bámulja a király hősiességét, melylyel a megrendítő hirt fogadta. Lelkének mély fájdalma csak később tört ki.

A király siró görcsöt kapott és közel egy óra hosszáig zokogott. Minduntalan a királyné nevét mondta és már úgy látszott, hogy közel van a kétségbeeséshez. Környezete annyira megrémült, hogy az udvari orvost Shönbrunnban akarta hagyni. A király azonban ezt nem engedte meg. Az uralkodó éjjel néhány óráig aludt, de két óra tájban fölébredt és attól fogva nem tudott többé elaludni. Reggel arra a kérdésre, hogy jobban van-e? a király ezt válaszolta:

— Elég jól, csak attól félek, hogy a reakció később fog bekövetkezni.

Berlin, szept. 11.

A mai lapok a legmélyebb részvétellel szólnak a genfi rettenetes merényletről. Németország annál bensőbbben vesz részt Ausztria-Magyarország fájdalmában, mert Erzsébet császárné és királyné ő felsége német fejedelmi leány volt és az egész német nép a legbensőbb részvétellel fordul a súlyosan sujtott császáz és király ő felsége felé.

A Vossische Zeitung azt mondja: Mint a mennydörgés bődüli hangja vág bele ez a rémhír a vidám ünnepi zajba, a mely ép az idén veszi Fdrencz József ő felségét körül és ime most hirtelen elcsitul. Fájdalmas részvétellel fordul minden szív az uralkodó felé; a művelt világ minden népe osztozik Ausztria-Magyarország polgárainak irtozatában és gyászában. De senkisé osztozik abban nagyobb bensőséggel, mint mi németek, akiknek a bájos hajor hercegleány honfitársunk volt; mint mi, akik Fdrencz József ő felségében végtelen jó szívet, példászeren ketyellességtudó fejedelmet és császáruknak anyai barátját tiszteljük.

A „Nordd. Allg. Ztg.” így ír: A felháborodás kilátása járja át az egész művelt világot. Átok a gyilkosra, aki még elég arczatlan, hogy alávaló és gyáva gaztettét az anarkizmus hazug nimbuszával vegzi körül. A lap utal a deczemberre tervezett jubileumi ünnepekre, amelyen a császárné és királyné ő felsége is részt vett volna. — A mint most az egész emberiség megrögynd a gyász alatt, a mint Ausztria-Magyarország népeit leujtja a mély fájdalom, ép úgy ott áll Németország is Fdrencz József ő Felsége oldala mellett, hogy kifejezze legbensőbb együttérzését a kimondhatatlanul rettenetes veszteség alkalmából, a mely őt sujtotta.

A „National Zeitung” azt mondja, hogy ez a büntetés az esztelen és ördögi rombolási vágy gyümölcse, a mely szakított minden emberi érzéssel és törekvéssel. A szövetséges német birodalom népe fájdalmas részvételen egyesül a Fdrencz József ő Felsége jogára alatt élő népekkel osztakozván a sok megpróbáltatás sujtotta uralkodó mély fájdalmában.

A „Post” így ír: Mélyen megindítva a sorsnak újabb rettenetes csapásától, a mely oly hirtelen sujtott le az osztrák császári házra, a súlyos megpróbáltatás sujtotta uralkodóval és Ausztria-Magyarország népeivel együtt gyászol az egész német nép is, sőt együtt gyászol az egész művelt világ. Ez az örüllettel határos büntetés újabb bizonyosságnak annak, hogy az oszlok közt az anarkistáknak oly faja garázdálkodik, a kiknek olve maga a rombolás és a kik özl és haszon nélkül vak dühvel dolgoznak ezen. Vajha sikerülne megfékezni az emberi nemnek ez ostorait.

Megtalálták a tört.

Végre megtalálták a három élű fűrész rásoplyt, melynek henger alakú fafogója van. Hossza 163 centiméter, a penge azonban csak 93 centiméter. Vérvnyomok nincsenek rajta. Hegye le van törve. Valószínűleg akkor tört le, mikor eldobta.

Ujabb részletek.

Budapest, szept. 12.

A királyné az orvosok állítása szerint, fájdalom nélkül halt meg. Mindössze háromszor sohnyott fel, de nem eszmélt többet fel.

Genf, szept. 12.

Egy Brüsszel nevű osztrák magyar huszártiszt a Beaurivage-hotel lépcsőjén állott, mikor Erzsébet királyné a Hotelből elment. Látta a mint a királyné a kikötőbe ment és elszönyülködött, mikor az idegen embert észrevette, ki izgatottan rohant a királyné után.

Brüsszel báró azonnal rosszat sejtett s a fiatal ember után rohant, hogy a királynétől eltávolítsa, de elkésett, mert mire már odaérkezett, a gyilkos végrehajította szörnyű tettét.

Brunnel báró ekkor utána vetette magát a gyilkosnak s két percz alatt utolérte s kezével megragadta. Oly erővel szorította meg, hogy a gyilkos kénytelen volt letérdepelni.

Genf, szept. 12.

Berzeviczy Ádám vezérőrnagy magához vette a királyné összes iratait. Ezek között van egy megkezdett szerencsekiváló levél, — melyet a királyné Vilma németalföldi királynőnek akart küldeni.

Bern, szept. 12.

A szövetségtanács tegnap este a következő táviratot küldte a királynak:

A swaici szövetségtanács bátorodik Felséged előtt legmélyebb felháborodását ki-

fejezni a rettenetes merénylet alkalmából, melynek ő Felsége Erzsébet császárné áldozatul esett. Fájdalma és felháborodása annál nagyobb, mert ez istentelen tett Swaicz földjén történt, a hol a megboldogult már gyakran keresett enyhülést testi fájdalmára és ez alkalommal is remélhette azt.

A swaici szövetségtanács siet Felségedet legmélyebb részvétéről biztosítani, ama pótolhatatlan veszteség alkalmából, mely Felségedet érte.

A seb.

Genfből sürgönyzik:

Az orvosok konstatálták, hogy szerszám 8 és fél centiméternyire hatolt a királyné zivibe.

A tör a királyné szívet egészen átfurta, úgy, hogy a fegyver a szív másik oldalán kijött.

Maga a sebhely nagyon kicsiny. A seb keresztmetszete alig 4 milliméter.

Szinte megfoghatatlan, hogy a királyné a sebestülés után 60—80 lépést tudott még tenni.

Katona is volt.

Budapest, szept. 12.

A kihallgatás rendjén kiderült, hogy a gyilkos katona is volt ezelőtt 2 évvel az olasz pramai ezredben. S innen került Lauzánba, mint munkás, a hol anarkista lett.

Bécs, szept. 12.

A lapok ma is gyászkeretben jelentek meg. Csodálják a király lelki nagyságát. Meghatóan írja le Valéria leányával való találkozását.

Kréta.

Páris, szept. 11.

A Havas ügynökség athéni jelentése szerint Miklós czár 9,000 rubelt küldött a krétaiaknak. Kanakából érkezett jelentés szerint ma este letelik az utolsó határidő, a melyet a tengernagyok a muzulmánok lefegyverzésére és a kandiai török csapatok eltávolítására kitűztek. Este 10 órakor két angol páncélos hajó érkezett Kandiába 500 katonával. Az angol tengernagy már tegnap este érkezett oda. A nemzetközi csapatok még nem érkeztek a városba. Az egész keresztény lakosság elutazott.

A Dreyfus-ügy.

Páris, szept. 11.

A Havas-ügynökség közölte a következőket: Zurlinden hadügyminiszter a Dreyfus-ügy iratait okadatolt jelentés kapcsán át tette Sarrien igazságügyminiszterhez. Holnap minisztertanács lesz, a mely véglegesen dönt a revízió ügyében.

Páris, szept. 11.

A „Figaro” és a „Matin” azt jelentik, hogy Zurlinden hadügyminiszter ellenzi a Dreyfus-zór újra fölvételét és ha miniszterfarsai nem értenek vele egyet, beadja lemondását. A „Matin” hozzá teszi, hogy ez esetben Brisson venné át a hadügyi tárczát és mint hadügyminiszter elvállalná a felelősséget a revízióért.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLOS.

Felölő szerkesztő és lapfajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Három szoba, konyha

kiadó Október 1-étől!

Külön telek egy kis kertbe, felső-szén utca 35. szám, a most épülő egyetemi épületekkel szemben, a főtértől 5 percz távolságra.

Értekezhetni akár ott a helyszínen, akár Dunky Béla órásnál, hid-utca 2.

Ki akar 1,000,000

koronát nyerni?

Az Osztyársorsjegyek folyó hó 14-én tartandó huzásra vétel sorsjegyek 13-áig a „LUDASY”-féle tőzsdében Főter 3. szám kaphatók.

Ez alkalommal kerül huzásra az

1,000,000 korona

főnyeremény.

2—3

Hirdetések.

Sz. 59950—1898.

686. 1—1.

Hirdetmény.

A kolozsvári kir. pénzügyigazgatóság ezennel közhirrre teszi, hogy a saját valamint számvivősege hivatalos helyiségeinek fűtésére 1898/99 téli időnyben szükséges a valószínűség szerint 272 köbméter mennyiségű tehető kemény bűkk, vagy esztűzfának beszerzése iránt az ajánlati verseny tárgyalás a pénzügy igazgatóság hivatalos helyiségében (pénzügyi palota II-ik ügyosztály) **f. évi október hó 6-án délelőtt 10 órakor** fog megtartatni.

Felhivatlak ennél fogva az érdekeltek, hogy 50 kros bélyeggel, valamint a szállítandó tűzifa árának 10%-ával, mint bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlataikat melyben határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a részletes feltételeket ismeri és annak minden tekintetbe magát alá veti, az árverésre kitűzött határnapján d. e. 10 órájáig ezen pénzügyigazgatósághoz annál bizonyosabban nyújtsák be, mivel későbbben vagy szabálytalanul beadott ajánlatok figyelmen kívül fognak hagyatni.

Ugyanezen időig szállítandók be a pénzügyi palota udvarára a szállítani óhajtott fából egy minta öl is, melynek ára az ajánlat elfogadása esetében az utolsó fizetési részlettel fog kifizetett az el nem fogadott ajánlatok mintaöl fái pedig egység szerint fognak átvétetni.

A részletes feltételek a pénzügyigazgatóság irodavezetőjénél a hivatalos órák alatt reggel 1/8 órától d. u. 1/2 óráig naponként megtekinthetők.

Kolozsvar, 1898 szeptember hó 6.án.

Kir. pénzügyigazgatóság.

Kerestetik

egy jó fekvésű birtok haszonbérbe vételre,
800—1000 holdas.

Ajánlatokat a feltételek közlése mellett posta után elfogad **Meisner Sándor** Kolozsvar Külmonostor-utca 42.
683 1—3

A csucsa vasúti állomástól

kitűnő állami s illetve megyei uton 9 kilométerre fekvő

„Gerebenes“ nevű

190 hold 395 □ öl területű és

bűkk erdőn

termelhető hasáb tűzifa eladó.

Ertekezhetni tulajdonos **Br. Györfy Pállal** —
Krasznán. 648. 7—10.

Kolozsvarmegye — Almási járás

Ördögkeresztur és Kisesküllő határán

(Kolozsvarhoz három óra járás)

folytatólag egy tagban

1000 holdas birtok

Ördögkereszturon 8 osztályú uri lakkal és
666. 3—7 gazdasági épületekkel

1898. év október hó elsejétől

több évre bérbeadó.

Ertekezhetni Kolozsvar, Szentegyház-utca 18. sz.

MAGYAR ZONGORA GYÁR!

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy zongora raktáromat Kolozsvar, is berendeztem és megnyitottam. A **ZONGORÁK** minden alkatrésze gyáramban készül; s épen azért azoknak egy művészeti értéke, mint készítésének szoliditására kiváló gondot fordított.

Különb. felhívom a közönség figyelmét aluminium hur-kerettel készült és kereszthez hurozott zongoráimra, melyre nézve egyedüli szabadalmos vagyok.

Zongoráim jószágért és tartósságáért kezeséget válllok és biztosítom a közönséget, hogy zongoráim a külföldi gyártmányokkal szemben kiállják a versenyt, sőt az új találmány által hangszépesség tekintetében azokat felül is mulják.

Áram a hangszerek jószágához és tartósságához képest igen jutányosak.

Képes árjegyzék rendelkezésre áll!

Raktáram Kolozsvar

Unio-utca 12. sz. a. l. emeleten van.

Ha sikerül a n. é. közönség bizalmát ezen új magyar iparág iránt felkeltenem, fáradozásom és áldozatkészségem bőven kárpótolva leendő.

Mély tisztelettel

Thék Endre,
budapesti zongora-gyáros.

669 2—5.

Megbízható kitűnő minőségű föld és
kenczébe (olajba) tört

FESTÉKEK

IG. PERE ISTVÁN
FESTÉK-KERESKEDÉSÉBEN

kapható,

Kolozsvar, Hid-utca 29. sz. (Postával szemben.)

Padlófestékekből gyári raktár!

685 1—6

THE PREMIER CYCLE CO LTD.

(Hillman, Herbert & Cooper.)

— Gyártelepek —

COVENTRY
Angolország.EGER
Csehország.DOOS
Németország.60,000 kerekpár készülő
évente!

Legerősebb kerekpár Helical-csövből!

Egyedüli raktár:

Tauffer Ferencz Utóda

301.

Kolozsvar.

21—22

Butor nagy raktár.

Kizárólag saját műhelyünkben és vezetésünk alatt készült minden styllben

677. 2—x.

asztalos és kárpitos butorainkat a legszolidabb árakban az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk. Helyes kivitelű jó munkáinkkal bármely versenyt kiálljuk és az általunk szállított butorokért a teljes jótállást elvállaljuk.

Kolozsvar: Raktárhelyiség: Unio-utca 8—10. szám.

Műhely: Kis-kandia-utca 2. szám.

GAÁL és MOLNÁR.

Belközép-utca 4. szám, Grand-kávéház mellett.

Az egészen ujonnan berendezett EIBENSÜTZ M. ezelőtt

RANSBURG F. és FIA

férfi ruha és férfi divat raktárában

Belközép-utca 4. szám alatt

megérkeztek és kaphatók óriási választékban:

Férfi-, fiu- és gyermek öltönyök, kalapok, nyakkendők és szövetek.

RENDKIVÜLI JUTÁNYOS ÁRON!

Azonkívül egy nagy tömegből származó női felsők 3. 5. 6. 8. és 10 forintjával!!!

Férfi öltönyök mérték szerint készítve 16 forinttól kezdve!!!

Valódi vízhatlan gummi überzierek!!!

Rendkívüli olcsó áron!!

687. 1—10.

Belközép-utca 4. szám, Grand-kávéház mellett.

Ny. Magyar Mihály nyomdájában Kolozsvar.